

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 1. Hivatalban lévőre:
 Éves díj... 10 K.
 Segyédíj... 4 .
 Helyben lévőre:
 Éves díj... 20 K.
 Segyédíj... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Éves díj... 24 K.
 Segyédíj... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Regisztrált kiadás nap a hűtő és
 kassza ottani napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apátka-utca 2.
 A szerkesztőség kizárta visszafizetés
 vagy megfúvást nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők
 Nyitni minden óra 8 óráig.

NAGYVÁRAD, augusztus 3.

A polgári iskola.

Tegnap cizikkünkben az egységes középiskolával foglalkozva, mellékesen rámutattunk a polgári iskola ferde helyzetére, melyet ez a középiskolai reform keretein belül elfoglal. Érdemes lesz ezzel az iskolafajjal külön is foglalkozni.

Nagyobb súlyt kell reá fektetnünk az új miniszter alatt, a ki, ugy látszik, valamennyi elődjénél jobban érdeklődik ez iránt az iskola iránt. Hiszen mikor egyik képviselő Tordának középiskolát kért, azt felelte Berzeviczy, hogy a középiskolából már elég volt, Torda inkább polgári iskolát fog kapni.

Olyan gyakorlati érzék jele ez Berzeviczy Albertnél, a minőt elődeinél hiába keresünk. Elődei nyakra-főre emelték az új gimnáziumokat s nem vették észre, hogy a gomba módra szaporodó középiskolák még inkább gomba módra termelték a sok érettségit tett fiatal embert, a kik aztán sehogy sem tudtak képzettségüknek megfelelő állást kapni. Hja, manapság vagyomból kevesen élnek s mindenki igyekszik a diplomáját minél nagyobb kenyérre, ha lehet, kalászra beváltani. A kenyér kevés, a kalász még kevesebb, de annál több a konkurrens, ime a magyarázata annak, hogy nálunk

valósággal koldus intelligencia, szebb kifejezéssel élve: közadós intelligencia fejlődött ki.

Nem az volt többé a cél, hogy pl. a hivatalban jól fizetett, hanem hogy nagy számu hivatalnok sereg üljön. Sokan kértek kenyeret, inkább koplaljanak sokan, mint dolgozzanak jól és éljenek jól kevesen.

Ennek megint az a következménye, hogy a hivatalnok mellékereset után is néz, ha csak lehet s ha pedig nem lehet, megszorítja igényeit anyagi, de szellemi téren is. Látható ez — átlagban beszélék! — csaknem mindenütt. Hogy egyéb példával ne éljek: sehol annyi elsőbírósági ítéletet össze nem törnek a felsőbb fórumok, mint nálunk. Nem csoda. Annak az 1100 frt fizetésű albirónak alig telik arra, hogy a gyomra és a külső megjelenés követelményeivel lépést tartson; jogi képzettsége — ismét csak nagy átlagban szólva! — megáll az anno dazumal letett birói vizsga színvonalán.

Ugyanigy mehetünk végig az ügyvédi, tanári, közigazgatási, orvosi pályákon. Mindeniken sokan élnek, de rosszul. Mellékfoglalkozás nélkül ma vagyontalan ember tisztességesen alig élhet meg kezdő léteére valamely értelmiségi pályán. Holott itt a valódi mellékfoglalkozásnak a folytonos önképzésnek kellene lennie.

De mi köze ehhez a polgári iskolának?

Sok köze van hozzá. Szükség van olyan iskolára, a mely ad általános ismereteket, érvényeseket minden pályán, de nem ad fölösleges igényeket. Ilyennek szánya a miniszter a polgári iskolákat s ez bölcs előrelátásra vall. A nemzet gerinczét kell szellemileg erősebbé tenni, nem a fejet, az értelmiséget túl nagyra felfujni. A mai középiskolák még 50 év múlva is kielégítik a szükségleteket, de a a köznépünk műveltségét határozottan emelni kell. Tessék összehasonlítani képzettség dolgában a mi altisztjeinket s a németekéit. Ez a legjobb alap, mert itt válik ki a nép eleje — s akkor látjuk, mennyire kevesen vannak még nálunk elől.

Sajnos azonban, ezt a célt a quasi — érettségivel kér edő, égbe növekvő polgári iskola nem fogja elérni, mert tulszalad rajta s összerombolja magát a célt. Népiskolának sok, középiskolának kevés, proletár-nevelőnek azonban éppen elég.

Az a bajunk nekünk, hogy a célt szépen ki tudjuk tűzni, de olyan kacs-karingós uton, németből kölcsönkért alapossággal indulunk neki, hogy biztosan vagy alatta, vagy felette, vagy előtte, vagy mögötte bukkanunk ki. Így járunk a népoktatási törvény magyarosító céljával, így járunk a középiskolai reformmal is.

Marad minden a régiben, csak a czimek és az emberek változnak.

Dr K. A.

„TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

Vágh vitéz.

— A „Tiszántúl“ eredeti tarczája. —
 Irta: Nagy Andor.

I.

Ugy a 980. esztendőjt jegyezgetik az újhit irástudói. Gyönyörűséges tavasz van. Gyejes fejedelem vitézei éppen portyázásból érkeznek haza. A Rákos parján állapodnak meg, hogy a vezér elossza a zsákmányt.

A vitézek jöttére nagy gyülekezet verődik össze. Ki fiját, apját, bányját, mátkáját akarja látni. A fehérőp örömeiben hol sivaikodik, hol könnyezik. Urambátyámék meg fejcsóválva nézegetik a véráztatta pengéket, kopjákat. Közben megveregetik egyik-másik legény aczélizmu, vállát.

A vezér pedig osztja a garmadába hányt, közös véren szerzett jószágot. Mindenki érdeme szerint kap. Tudják azt már jól, hogy ki mit ér. Nem is zúgolódik senki.

A tarka tömegben egymás mellett állanak Torda, meg Ipoly. Torda hosszúnyelű fokosára

támasszkodik. Nagy nyugalommal nézegeti a sok sürgő-forgó asszonyt, embert. Amérthogy itthon maradt, éppen még nem vén, de hát a portyázás már nehezére esik. Idestova felcseperedik a fia Vágh, az aztán majd megyen helyette. Ha ugyan mehet. Ki tudja? változnak az idők! A fejedelemnek már nincs inyére a külországgali hadakozás. Tiltott dolog az már is; maholnap meg ki sem adja tilalomra a fejét. Most még c ak elnézi a fejedelem; lassan lehet hozzászokni a békeséghez!

Ipoly is olyanféle kiérdemült harcász, mint Torda. Csakhogy neki nincsen fia. A lánya, Etelke pedig nem villogtathatja meg az ősi kardot. Majd ha meghal, eltemetik véle. A többi fegyvereivel, vadászébével, sólyommadarával együtt. Vége lesz az Ipoly nemzetségnek. Söhajtozik is ezért az öreg eleget, de hát hiában.

Amint így állanak egymás mellett, egyszer csak előkerül Ipoly valami atyjafia. Oda volt az is külországban.

A válláról gyönyörű szép mente hull alá. Hőfehér hermelin prémmel. Az osztokodásnál kapta.

Ipoly odaszól hozzá:

— Ócsém, hát hol maradt a mentekötőről a harmadik czifrakő.

A legény odanéz.

— No . . . hát nem hiányzik!

— Már én nem hagynám magam — mondja Ipoly — nézd, a Barta mellén ott van valahány. Mivel különb ő, mint te?

A legény csak nézegeti a mentét és csóváltgatja a fejét.

— Ejnye . . . ejnye.

Torda pedig odaszól Ipolyhoz:

— Kigyelmed sem olyan ám, mint a hermelin.

A hermelin az fehér, mint a patyolat. Ez a becsületre vonatkozik.

Ipoly összevonja szemöldökét.

— Nem-e?

Es kiröppen hüvelyéből a kardja.

Torda egykedvűen mormog:

— Hát mért nem nyugszik meg a vezér rendelkezésében?

A legény azalatt lefogja Ipoly kardját, ki hadonázva kiabál:

— A becsületemet sérti meg kigyelmed?

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE

Nagyvárad,

Fő-utca.

(Uri Casinó-épület).

TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumöket, valódi angol SZUVETEK nagy választékban

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 8.

Ha jól megy minden, akkor a jövő héten mégis széjjel mennek a honatyák. Tegnap négy interpelláció volt napirenden s Jakabffy azt indítványozta, hogy csak fél három órákor térjenek a tárgyalásokra. Nessi Pál képviselő ezt keveselte s úgy vélekedett, hogy mivel minden szónoknak legalább negyed óra dukál, kezdjék meg délután két órákor az interpellációkat. Tisza István koncedálta, hogy tényleg negyed óra illet meg legalább egy interpellációt. De mivel az a cél, hogy minél előbb megkezdődhessék a nyári szünet, úgy gondolja, mégis csak jobb volna, ha félhárom órákor kezdenék az interpellációk tárgyalását.

Mindezt egy félórászkáért! A vitának a csattanója pedig az volt, hogy Nessi a nyári szünetre való hivatkozás súlyos argumentuma előtt — visszavonta indítványát. A ravaszkodásnak meg volt a hatása és a képviselőház harmincz percczel korábban kezdheti meg a nyári vakációt! . . .

Elnök Jakabffy Imre.

Olay Lajos napirend előtt a gyorsiroda főnöke ellen panaszkodik. A gyorsiroda főnöke nem engedte meg neki, hogy kijavítsa azt a közbeszólását, mely szerint Apponyi német. Azt akarta mondani, Német Wagnerista.

Elnök: Kijelenti, hogy a gyorsiroda egy tartozik felvenni a történet nyilatkozatokat, amint azok elhangzottak.

Olay: Vitatja, hogy neki joga van beszédét kicorrigálni, ahogy akarja. (Ellentmondás minden oldalon.)

Mások is szokták. (Ellentmondás minden oldalon.)

Elnök: Ujra utal arra, hogy a gyorsiroda eskü alatt működik. A beszédek kicorrigálása nem házszabályszerű s ha történik is a téren valami, az elnökség azt nem szankcionálhatja. (Általános helyeslés.)

Fosszay Miklós: Házzabályokhoz szólva, kéri a minisztereket, feleljenek az interpellációkra, különösen a takarmány hiányra vonatkozóakra.

Elnök: Javasolja, hogy az interpellációkra fél 3-kor térjen a Ház.

Nessi Pál: Kéri, hogy mivel négy interpelláció lévén, két órákor kerüljön rájuk a sor.

Tisza István gróf miniszterelnök: Méltányosnak tartja, hogy 2 órákor következzenek az interpellációk. Ha Nessi ragaszkodik a terminushoz, ő készségesen hozzájárul. Azonban kéri Nessit, álljon el kívánságától, vonja vissza indítványát, hadd menjen a Ház minél előbb szabadságra. (Általános helyeslés.)

Nessi Pál: Visszavonja indítványát. (Nagy derűtlenség.)

Elnök: Következik napirend szerint

az igazságügyi költségvetés

folytatólagos tárgyalása.

Simonyi Semadám Sándor: Bizony Akossal polemizál, kiról azt mondja, hogy tegnap inkább a saját véleményét mondta el, mint a pártjátét.

Közbeszólásokkal nem akarta zavarni, mert mindenkinek egyéni véleménye meghalagatható, aztán tehető rá észrevétel. Bizony az esküdtszéki intézmények eltörlése mellett beszélt és azt állította, hogy az megérett már az eltörlésre.

Számtalan példa bizonyít a mellett, hogy vannak bűnesetek, melyekben a törvény szigorú ridegen nem alkalmazható. Például felhozza az Oroszországi viszonyokat, ahol az esküdtszékek nem ítélik meg egyes bűntényekben.

Bizony Akos: Oroszországban van esküdtszék!

Simonyi Semadám Sándor: Ezt tudom de politikai bűntényekben nem ítélik meg. Már pedig ha valahol, Oroszországban vannak politikai bűntények. Ezek ellen a bűnösök ellen aztán kérelhetlenül alkalmazza a bíróság a törvények szigorát, pedig az egész világ rokonszenve a bűnös mellett foglal állást, mert mindenki tudja, hogy a visszatartott keserv tört ki a bűnösből, amikor merényletet követett el elnyomói ellen.

Ha ezeket a dolgokat vizsgáljuk, lehetetlen arról meggyőződést nem szereznünk, hogy bizony ez ellen a bűnös ellen a törvény teljes szigorát alkalmazni össze nem egyeztethető dolog az igazsággal. Az esküdtszékek amikor enyhén bíraskodnak, saját igazságérzetükkel támogatják ítéletüket. Az esküdték igaz, hogy nem paragrafusok szerint ítélik meg, hanem lelkiismeretükkel és ez mindig szebb, humánusabb s a legtöbb esetben igazságosabb. Nem osztja tehát Bizonynak a nézetét ebben a tekintetben. Rátér ezután az igazságügyi kormányzat bírálatára. Sürgeti az új perrendtartást. Csodálja, hogy ez oly soká késik, mert a miniszter nem annak az embernek ismeri, aki türes ígéreket tesz.

Kaas Ivor báró: Megkötötték a kezét Neuman Armin, Mandel Pál és a többi! (Zaj a jobboldalon.)

Simonyi Semadám szól ezután a letétkezelés módjáról. Ennél a kérdésnél a legnagyobb visszaélések történnek, helyesnek tartaná, ha a letéteket a postatakarékpénztárakra bíznák. Majd az uszortörvény benyújtását sürgeti, a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Kevés a jogász az esküdtszékekben.

Bizony Akos személyes kérdésben félremagyarázott szavait igazítja helyre. Az esküdtszéki intézmény eltörlését egy szóval sem mondotta, csak azt kifogásolta, hogy az esküdték között kevés a jogászember s a védőügyvédek minduntalan visszatartják a jogászokat, hogy a védenczek érdekét a nem jogász emberek előtt jobban megvédelmezhessek. Ezzel nagyon sok visszaélés történik. Közönséges polgáremberekre pedig jobban bírnak hatni az ügyvédek, mint a jogászemberekre. O csak közönséges hüntényekről mondotta, hogy az esküdtszék intézményében módosítani kell. A politikai bűntényeknél nem kifogásolta az esküdtszéket. Különben is nem pártja, hanem saját egyéni véleményét tolmácsolta.

Sebess Dénes a bírói fizetések javításának nagyfontosságát hangoztatja. Az előléptetési viszonyok is nagyon mostohák a bírói karnál.

Az ügyvédekről szólva, az ügyvédek tudományos és erkölcsi garanciáját kívánja biztosítani.

Tudja-e kigyelmed, mi az a becsület . . . Vér ennek az ára!

— Hagyja el bátyám-uram! — csittitgatja a legény — törvény elé kell a dolgot vinni. Majd eligazítja az. Magának gyenge már ahhoz a karja.

— Gyenge? — és fölemeli a csontos öklét.

— Bizony, okosabban tenné, ha a törvényre bízna, — mondja egyik néaémasszony. — Nem való már maguoknak itt egymással viaskodni. Aztán meg nem látja, hogy Armány beszél abból? Nézzé milyen hunyorgatva áll ott?

Ipoly visszadugja a hüvelyébe a kardját s megfogja az atyjafia menteniját.

— Gyertünk, öcsém.

— Es ott hagyják Tordát az embertömegben.

II.

A bíró másnap már kimondja az ítéletet.

»Posztó bajvívás tegyen igazságot. Torda egy ingben tartozik harcolni a vádló Ipoly páncczelos bajnoka ellenében.«

Ipoly még aznap utánna jár, hogy kemény ember legyen a bivatalos bajvivó. Hadd tánczoltassa meg Torda uramat.

A bajvivóknak napetig kell harcolni. Dárdával, karddal, bottal, törrel vagy nyilakkal, de mindig lóháton. Addig, amíg az egyik elesik, vagy lerakja a fegyvert. Ez a fél aztán elveszti a pert. S a bírónak járó 10 márkát ő, vagy maradéka fizeti meg. Ha a felek viadal közben ki akarnak egyezni, az egyezséget — ajánló fizet egy vég flandriai posztót. Ez a szokás; ez a törvény.

Torda harmadnap reggel előáll a viadalra. Már jókora bámész tömeg várja. Lovát csak úgy szórén ül. Balkarján paizs van, jobb kezében dárdát szorongat. Az Ipoly fizetett bajvivója is elérugtat. Tetőtől talpig páncczelba van bujva, még a lova is.

Most mind a ketten a bíró elé állanak. Akinek bemutatják fegyvereiket és lovaikat. Hogy amazok nincsenek-e megbüvölve, emezekbe nincs-e valami erkölcs.

Miután a bíró mindent jóváhagyott, Torda kiszökik a középre. Dárdáját megperditi feje fölött. S ime, harczedett karja erőtllenül lehangyatlak. Hába, nem neki való már a viaskodás. Remegve tartja a dárdát. Arcza elsápad. Révedezve néz, majd a hozzá csapni készülődő bajvivásra, majd a közötte álló tömegre. Hirtelen észreveszi a fiát, Vághot. Osszetont karokkal áll, nem messze tőle. Arcza komoly. Szeme csodálatosan villog.

Ennek szabadosa vivni az apja helyett! De erre eddig nem kérhette. Etelke miatt, aki mennyasszonya Vághnak. Ha nem hát most mitévő legyen? Odaszól hozzá. Osszeszorult torkából csak sziszegve jó a hang.

— Vágh!

A fiu egy lépést tesz hátra.

— Etelkéék elleni?

— Hát pusztulni hagyod őt apádat?

Vágh nem felel. Daczosan néz Tordáról, az apjával szemközt.

— Hát jó, — szól az — s odafordult a bajvivóhoz.

— Megálljon, apám uram! — kiált Vágh, s az apjához fut. Hirtelen leemeli a lóról. A pajzost, dárdát kezébe kapja. Fepattan a lóra. Hajrá! Neki a bajvivónak!

Es rövid küzdelem után horpadt páncczelal ajánl egyezséget a bajvivó. Fegyvereit pedig hódolattal az ifju Vágh elé rakja.

Ipoly hazaküld a posztóért. Mig elhozzák ezt, a körülállók hangos szóval tüneplik az ifju vitézt. Csak az apját nem lehet a közelben látni.

De már itt is van a posztó. Maga, Ipoly-nak a lánya, Etelke hozza. Lassan jó. Sugár alakja színte lebegni látszik. Az arcza szomorú.

Egyenesen Vágh felé tart, a ki lovával a közepén áll.

Amikor meglátja Etelkét, feje a mellére hanyatlik. Dárda, paizs, fék, kihull a kezéből.

A lány pedig egész közel megy hozzá. Leteszi a posztót. Es tompa, szemrehányó hangon szól:

— Hát tudtál harcolni a mi gyalázatunkért? . . .

Vágh felüti a fejét. Az ajka szólásra nyílik, de csak hangtalaoul jár az.

Most Etelke hókebléből elvonja a Vágh balitáját.

Piczi kis ezüst bálványka ez, mit az ifju küld a hajadonnak, amivel eljegyzí ezt mind erre, mind a másvilágra.

Etelke leteszi a balitát a posztóra.

— Itt van. Ne is ismerj engem többé.

Amint ezt mondja, remeg az ajka s könnyfátyol ül bus galamb-szemére. De Vágh ezt már nem látja.

Vasmarokkal ragadja meg lovs fékét. Daczosan odakiált az apjának:

— Aldja meg a boldog isten, édes apám!

Tarthatatlan állapotnak tartja, hogy az ügyvéd a végrehajtásokban részt vegyen. (Ugy van balról.)

A telekkönyvek rendezése tárgyában a telekkönyvvezetők szaporítását kívánja, hogy a bíróság ügykörébe vágó egyes sablonos telekkönyvi ügyek, azok munkakörébe osztassanak be, hogy ezáltal is könnyítve legyen a bíróság munkáján.

A bíróságok túl vannak terhelve a restan-
ciával, módot kell találni, hogy megkönnyít-
tessék a bíróság munkája, hogy az a tömördek
elintézetlen ügy elintéztést nyerjen végre va-
lahára.

Sürgeti a katonai büntető perrendtartás
reformját.

Ennél a kérdésnél azt hiszi, hogy meg van
a jóakarát a miniszterben, csak a kormány
többi tagjai korlátozzák szándékának keresztül-
vitelében.

Lengyel Zoltán Azért akarják kibuk-
tatni!

Sebess Dénes kéri a minisztert, adjon fe-
leletet, hogy milyen stádiumban áll ez az ügy.
Határozati javaslatot nyújt be, hogy utasítás-
sák a kormány, terjesszen be törvényjavaslatot
a bírósági alkalmazottak fizetésének emeléséről.
(Helyeslés balról.)

A kencs osztogatás.

Udvary Ferencz kifogásolja, hogy a kor-
mány a közjegyzőségeket politikai szolgálatok
honorálása fejében osztogatja. Az ilyen érde-
mes emberek mindig a legszívesebb közjegyző-
ségeket kapják, míg a kisebb vidékeken hosszú
évek során működő szegényebb közjegyzők való-
sággal nyomorogtak.

Ezek az állapotok úgy kell segíteni,
hogy a szívesebb közjegyzőségeket előléptetékép-
pen az előzőleg kisebb közjegyzőségekben mű-
ködött közjegyzők töltsék be, az esetleg politi-
kai szolgálatokat teljesítő urak pedig kezdjék
a kisebb közjegyzőségekben és érdemeiknek
meg a nagyobbakat, (Zajos helyeslés a bal-
dalon.)

A kereskedelmi törvényt sürgeti. Helye-
sebben, ellenőrizendők a takarékpénztárak, pénz-
intézetek nyilvános elszámolása.

Nessi Pál: Kéri, hogy a nagy szárazság
miatt a szokásos hadgyakorlatok ne tartassa-
nak meg.

Lengyel Zoltán a szent-jánosi jegyző vis-
zsaélései miatt interpellál.

Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy
az ügyet meg fogja vizsgálni és szigorúan
jár el.

Ülés vége 3 órakor.

A keletázsiai háború.

Most már sebesebben követik egymást az
események a keletázsiai harcziéren. Az orosz
hadsereg körülzárása mind jobban sikerül Ku-
roki, Nodzu és Oku tábornokok egyesült had-
erejének. A harcok, amelyek a legexponáltabb
orosz hadállások ellen japán részről folynak,
egyől-egyig győzedelmesen végződnek és az az
eredményük, hogy Kuropatkin egyre jobban
vonul vissza, úgy, hogy már a további visz-
szavonulás szinte lehetetlennek látszik. Kuroki
előre elkészített és vaskövetkezésséggel végre-
hajtott terve ez a körülzáró hadművelet, ame-
lyet Nodzu és Oku a maguk haderejével hat-
hatóan támogatnak. Most már arról érkezik
tudósítás, hogy Hajcsöngnél csata volt, mely
szintén a japánok győzelmével végződött.

S még Kuroki a körülzáró műveletet foly-
tatja, addig Oku és Nodzu, előbbi a balszár-
nyon, utóbbi a centrumban folyton előrenyo-
mul és most már erősen szorongatják a japá-
nok Liaojangot. Hajnaltól naplementig tartott
az a csata, amely vasárnap a Montienlinggel
szemben levő orosz hadállással fejlődött ki.
Különös ellentállást fejtettek ki az oroszok a
balszárnyon, amelyet a japánok hátban támad-
tak meg. Csak este sikerült gyilkos ágyutüzelés
mellett az oroszokat hadállásukból kiszorítani.
A japánok elfoglalták Taovánt és azokat a pozi-
ciókat, amelyek ezek mögött vannak. A szu-
ronyromham most is hathatósan bizonyult, a
minthogy a japánok ebben a háboruban több-

ször rehabilitálták a szuronyt, melyet pedig a
modern stratégia már túlhaladott álláspontra
mondott. Most az ut egyenesen Liaojang felé
viszi a japánokat. Kuroki hadai és Liaojang
között már aránylag kevés pozíciójuk van a
muszkáknak.

A japánok — hír szerint — megszállták
Szimucsöngöt, amely Hajcsöngtől keletre van.
De ezt a híradást még hivatalosan nem erős-
sítették meg. Németországon át Pétervárról az
a hír érkezett, hogy az orosz csapatok a foly-
tonos visszavonulásban elfáradtak, ami könnyen
elképzeltető, nemcsak a terepviszonyoknál, ha-
nem a folytonos vereségeknél fogva is, amelye-
ket az orosz hadak szenvedtek.

Ujabb nagy orosz vereség.

Pétervár, aug. 3. Kuropatkin tábor-
nok Miklós cárhoz intézett távirata je-
lenti: A keleti sereg parancsnoka azt je-
lenti, hogy csapatunk a jancselin-szorosi
állást elhagyva Langiansen irányában
vonultak vissza. Csapatunk Siamacsin-
Liaojang irányában vonultak vissza, mi-
után tegnap még egy véres küzdelmük
volt. A visszavonulás az első állásokból
történt a főállásra. Bár a csapatok előre-
tolt állásukat megtartották, mégis nagy
vereséget szenvedtek. Reméli, hogy a csa-
patok magában a főállásban megállják
helyüket a tulnyomó ellenséggel szemben
is. Az utolsó napokban kapott jelentések
szerint Kuroki tábornok összes csapatait
egyesítette, hogy erős csapást mérjen az
oroszokra Szalmacsin és Liaojang irányá-
ban. A csoportosítás Fösziku és Öziaszür
irányában történt a Taicsiho jobbpartján.
A déli arczélen az ellenség ma határo-
zatlanul vonult előre. A kutatás azt ered-
ményezte, hogy az ellenség olyan moz-
dulatot tett, hogy a Haicsöngnél álló
balszárnyunkat legalább három hadosz-

S meghorkan a ló. Fejét a szügyébe vágja.
A tömeg bámulva nyit utat az ifjú hőnek, ki-
nek indulatában szeme villog. Nyargaltában
szög haja bomlik. Fürtöit kipirult arczába csap-
kodja a szél.

S mind kisebb, kisebb lesz a lovas, meg a
porfelhő.

Torda felemeli a balitát s a belső zsebébe
teszi. S összeszedi a posztót, dárdát, pajzsot s
megindul haza felé.

Etelke félve kapaszkodik az apja karjába,
aki megsimogatja a lánya haját.

— Ne sirj én egyetlen virágszálam . . .

III.

De hiába, mindhiába vigasztalta nemes
Ipoly az ő szépséges leányát, Etelkét. Sűrűn
hullottak az ő könnyei. S mind egyre várta,
visszavárta az ő Vágh vitézét. De bizony csak
nem jött az . . .

Még hirt sem hozott mitse róla. De egy-
szer mégis.

Oszre járt már az idő, s vert csapatok
romjai jöttek szállingózza messze külszörzsből.
Csak megpihentek az Ipolyék sátra közt; majd-
nem mind odább, a Tisza partjáról valók vol-
tak. Hanem azért akadt mégis néhány Buda
környéki is közöttük, akiket fölismert a ku-
tató Etelke.

De nem igen lehet velők beszélni. Alig
volt közöttük csak egy is ép; ezek meg valóság-
gal össze voltak törve. Bagy dtan, félig öntu-
datlanul pihentek a szekerek derekában kacza-
gányon, pokróczon, ki meg csak szalmán. Egy
halovány arcú férfi ápolta őket jószágos irgal-
massággal. Durva, hosszú csuha omlott le
gyöngye vallairól . . .

E szilaj erkölcsű országban ez időben

fel-feltűntek már ők a nagy szeretőt jegy-
ben . . .

S a jámbor papi férfival fölsegítette fe-
téből Etelke az ismerős sebesültet. Esdő szó-
val, suttogón kért Vágh vitézről hirt, néhány
szót felőle.

A beteg dalis fölnyitotta szemeit.

— Vágh vitéz? . . .

Etelke szíven most átremegett valami. A
reménység. Lázasan kapott a sebesült kezéhez.

— Beszélj . . . róla — rebegte halkán s
szemei a sebesült ajkára tapadtak.

Es amikor szólni kezdett az, sokan voltak
már ott körülötte. Ott volt Etelke atyja, Ipoly
is, távolabb pedig Vágh vitéz atyja, Torda is.
Mindenkori ott volt, akinek meg kellett a hirt
hallani.

Amely szólt vala imigyen:

— Ott az osztrák-mezőn fekszik Vágh
vitéz teste. Körötte szerte, sűrű számu mást
világi szolgáraj. Láttam, keres-e a halált; vadul
vivott akkor is még, amikor már feküdt letörve
javarésznök. Kialtottam is feléje leno a porból-
vérből, hogy: »Ejött a mi óránk, lepergett a
mi időnk, Vágh bajtárs!» Még előbbre rontott,
ekkor, így kiáltva: »Rég keresem én ezt! . . .
Tavaszi óta . . . Nem élet az én életem! . . .
Aztán nem láttam semmit. Csak nagy sokára,
mikor egyszer fölgyitottam a szemem . . . éj
volt . . . s csend . . . Fáklyákkal járva szed-
ték a sebesülteket . . . Vágh vitézt ott hagy-
ták; nem volt benne élet . . .

A sebesült kimértülve hunyta le szemét.

Etelke lehajtott fővel zokogott. A két apa
is mereven nézett maga elé.

Az ott levő ifjú vitézek pedig megszag at-
ták ruháikat, némelyek karddal, törrei öntes-

tüket is. Vérrel siratja a szittya vitéz halott
társát.

Kis idő múlva Etelke odalépett Tordához,
Vágh vitéz atyjához. Olyan lágy, kérő volt a
hangja, amikor szólott.

— S nekem nincs jogom őt siratni, gyá-
szolni . . . amíg csak élek . . . holtomig . . .

Torda odalépett Etelkéhez s mielatt ennek
nyakába akasztotta a belső zsebéből elévont
balitát, így beszélt hozzá:

— Pedig méltó vagy rá . . . Csak te,
egyedül. Gyászold menyasszony ifjadat . . .
úgy, hogy én, mind ennek okozója szenvedjek;
a te könnyeid szorongassák az én durva lelkemet.
Etelke megcsókolta Torda lány indulattól
reszkető kezét.

— Zokogás fogja betölteni sátramát —
szólt átszellemült arcczal, boldogan. — Merő
bánat, gyász lesz élttem mindhalálig
Emésztő kín fog vinni hozzá egyre közelebb,
közelebb . . . a másvilágra.

E szavakat hallva, sokan suttogni, zugni
kezdtek a tömegben s ilyes résztvevő szavak
hallatszottak: »Ó, a szegény! — »Az ártatlan!«
— »Milyen csapás! — »Mennyi szenvedés! Mi
lesz veled, mi lesz?»

Ez általános zajban az a halovány arcú,
szőrcsuhás férfi odalépett Etelkéhez és szólott
és sajátos hangja átjárta a levegőt és megre-
zegtette vala a szíveket.

— Ne szánjátok őt; bizony mondom
néktek, — törőké, szenvedőké a mennyek or-
szága . . .

Nagy lett a csend.

Déli hajadonok sötét fátylat borítottak
Etelke kis fejére s úgy vezették sárába Vágh
vitéz hű jegyesét — özvegyét.

tálylal kerülje meg. A keleti seregnek délig nem volt semmiféle ütközete. Szajamacs-Liojang irányában azt észlelték, hogy az ellenség látszólag csak csekély haderővel nyomul előre utódrsünk jobbszárnya felé.

Don Carlos fiának tudósításai a háborúról.

Róma, aug. 3. A Giornale a Italia Jaime Bourbon hercegnek, Don Carlos fiának több le velét közli. Az első Vafangtiamból kelt jul. 19-én és az orosz táborokban való szenvedéseket továbbá a kínaiak folytonos tolvajkodását jellemzi és leírja az élelem és takarmányhiányt. A másik levél Liaojangból jul. 13-áról ered. Ez a levél is megemlékezik az élelemhiányról. 26 óra alatt a katonák csak egy kis teát és cukrot kaptak. Erejüket csak a tea és dohányélvezet tartja fenn. Samsonov tábornok a vafankui ütközetekben 12, 14 és 16-án a bátorság csodáit művelte. A japán granátok rendeké döntöttek az oroszok soraiban. Don Jaime a jelzett ütközetekben elesettek számát 4500-5500 főre becsüli. Az oroszok 17 ágyut is veszítettek. Visszavonulásukkor az oroszok ezer sebesültet vittek magukkal, kik közül utközben sokan meghaltak. Kenyérben folyton hiány van, mert a vafankui raktárakat a visszavonulás előtt felgyújtották és az esemény ilyen torlódására nem készültek.

Port-Arthur.

Budapest, aug. 3. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: Port-Arthurnál kemény ütközet volt; azonban az erősséget még be nem vették. Elfoglaltak 2 közelebbi dombot. Mindkét részen jelentékeny a veszteség.

A mandzsuriai harcztérről.

Budapest aug. 3. (Saját tud. táv.) Tókióból jelentik: Haicsöngöt bevették a japánok. A Hajcsöng melletti csatában 400 japán és 1800 orosz esett el.

Osztokodott a pofonokon.

A budapesti Lipótvárosnak ismét van szenzációja, amelyet minden felé tárgyalnak.

Egy dúsgazdag nagykereskedő kiskoru, de könnyelmű, költelező fia igen sok keserűséget okozott szüleinek amiatt, mert nyakra-főre csinálta az adósságokat, az uszorások a lehetőleg befönták és a tékozló ifju nem egyszer megtette azt is, hogy a saját neve helyett az apját irta a váltóra.

A nagykereskedő kénytelen-kelletlen kifizette ezeket az adósságokat, de néhány héttel ezelőtt egy nagy társaság előtt becsületszavát vette a fiának, hogy ez mindaddig, míg kiskoru, nem fog több váltót aláírni. Hogy ez a becsületszó sem ért valami sokat, arról nemsokára alkalma volt meggyőződni az apának: A fiatal ember a mult héten beállított egyik ismert nevű uszoráshoz és kérlelni kezdte:

— Móríc bácsi, segítsen ki ezer koronával.

— Nem lehet.

— Ne-em? Aztán miért?

— Mert nincsen pénzem.

— Ugyan Móríc bácsi, ne tréfáljon. Több pénz van magának, mint Rothschildnak. — Adok egy 2000 koronáról szóló váltót és az őseim emlékére esküszöm, hogy a lejáratkor beváltom.

— Nem lehet, barátom. Mikor a papája a legutolsó váltót rendezte, azzal fenyegetett, hogy becsukat a fiával együtt, ha még egyszer elfogadom ezt a váltót, amelyre ön írja alá az ő nevét. A fiával tehát, amit akar, de én feltem a bőrdömet.

— Hogy lehet annyira kegyetlen? Hát

tudja meg, ha nem ad ezer koronát, itt a maga szobájában fejbe lövöm magam.

— Az Istenért! Valahogy ne tegye ezt a bolondot. Aztán miért van önnek szüksége arra az ezer koronára.

— A becsületem forog kockán. Játszottam az éjjel és vesztettem.

— Hm, hm. Tudja mit? En nem kockázathatok egyetlen fillért sem, mert tényleg kifogytam a pénzemből, de van egy jó eszmém és azt hiszem, sikerül megszerezni a kívánt összeget.

— Maga mégis csak áldott jó ember, édes Móríc bácsi. Haljuk az eszmét!

— Irja alá a 2000 koronás váltóra az édesapja nevét és lássa el mai lejáratával, mintha a pénzt már három hónappal ezelőtt fölvetta volna. Így maga sem szegi meg a február elsején adott becsületszót és a papa sem tagadhatja meg a kifizetést. A váltót személyesen fogom átadni és az öregtől kapott pénzen testvériesen megosztomunk.

A fiatalembernek tetszett a terv. Pár pillanat alatt készen volt a váltó és az uszorás presentálta a váltót. A nagykereskedő nyomban felismerte, hogy fiától ered a hamisítás, de a helyett, hogy indulatosan kifakadt volna, nyugodtan mondotta:

— Igen, ez az én aláírásom. Legyen szives, küldje hozzám a fiamat, majd az ő útján kifizetem önnek.

Az uszorás elrohant és a következő órában a fiatalember kopogtatott be az öreghez, az uszorás pedig a kapuban várakozott. A nagykereskedő a váltó ellenében leolvasta a fi kezébe a 2000 koronát, aztán minden szó nélkül jobbról is, balról is arculütötte és ajtót mutatott neki.

A fiatal ember kisompolygott és igyekezett észrevétlenül elpárologni, nehogy a cselédek leolvassák az arczáról, hogy mi történt odabenn. A kapuban föltartóztatta a mosolygó ábrázatu uszorás és édeskés hangon kérte a 2000 korona felét. A dühös ifjunak éppen kapóra jött ez:

— Ne féljen, én ura vagyok szavamnak és megkapja az 1000 koronát. De az apám még mást is adott, illő tehát, hogy ezen is testvériesen megosztomunk.

A szót tett követte. A fiatalember teljes erővel arcul ütötte az élemedett kora uszorást, akinek orrán-száján elindult a vér és a szerencsétlen ember az erős ütés következtében baifülére megsüketült. Megkapta ugyan az 1000 koronát, de ez nem vigasztalta őt meg, hanem a büntetőbiróságnál most feljelentést tett a nagykereskedő fia ellen súlyos testisértes miatt.

UJDONSAGOK.

A villamos szerencsétlenség a tanács előtt.

A régi honvédkaszárnya átalakításánál előfordult végzetes szerencsétlenség, amely egy szegény munkás életét oltotta ki, a városi tanács tegnapi ülésén is szóba került s a felett tanácskoztak, hogy minő óvintézkedések szükségesek arra, miszerint a villamos áram ne pusztítson el több emberéletet az építkezéseknél. Konstatálták, hogy az építőiparosok szakszerveletét már előzetesen figyelmeztették, hogy az építkezések megkezdését és állványok felállítását előzetesen jelentsék be a villamos igazgatónak, de az építések nem tettek még egy esetben sem eleget ennek.

A városi tanács elhatározta, hogy az óvintézkedések betartására ismételen felhívja az ipartestület és az építők szakszerveletét; a villamosmü igazgatóját utasították, hogy az építkezéseknél gondoskodjék a vezetékek elszigeteléséről. Intézkedett továbbá a tanács, hogy

az építkezési engedélyek a villamosmü igazgatóságával is közöltesse.

Utasították a rendőrséget, hogy a szerencsétlenségek elkerülése iránt a legszélesebb körben tegye meg az intézkedéseket s szigorúan ügyeljen fel, hogy az építkezéseknél az állványok akként kerittessenek el, hogy a villamos vezetékhez ne férhessenek a munkások.

Mindezek az intézkedések azonban nem zárják ki teljesen a veszedelmet s ezen csak úgy lehet segíteni, ha a primér-vezetékét mindenütt elszigetelik. Pénzbe kerül az igaz, de ezzel tartozik a város a közönség életbiztonsága czéljából.

A rendőri sajtóiroda a következő jelentést adta ki:

A volt honvéd laktanyánál kedden történt halálos végű szerencsétlenségből kifolyólag a rendőrség megkereste és felhívta az építőiparosokat elnökét, hogy az építkezéseknél az állványok és az ott esetleg elhuzódó villamos huzalok között az illető építő-vállalkozók deszka elszigetelést kötelesek alkalmazni, így legalább elejét vehetik annak, hogy az állványon foglalatok munkások közül bármelyik is megérinthesse a huzalokat. A rendőrség különben ezentul állandóan és szigorúan ellenőrzi azt, hogy ezen kötelező óvintézkedéseket az építkezéseknél foganatosítják-e?

A villamos mü igazgatójától a következő nyilatkozat közlésére kértünk fel.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Az összes helyi lapok az újabb halált okozó baleset alkalmából úgy regisztrálják a dolgot, mintha a rendőrség a villamos müvet felhívta volna az építkezéseknél elfutó villamos huzalok elszigetelése iránt. Ily felhívás nem érkezett hozzánk, de nincs is arra szükség, mert a villamos mü megtette köteleességét, mikor hírlapok és plakátok útján ismételen felhívta az építéskéket és építőmestereket, hogy hogy értesítsék a villamos müvet, ha villamos vezetékek utjokban vannak. Sajnosan kell konstatálnom, hogy értesítés ezideig nagyon kevés érkezett be hozzánk és addig, míg ezt az építő mester urak meg nem szokják, az ily természetű balesetek napirenden lesznek. A rendőrség tehát akkor cselekednék helyesen, ha az építő mestereket szőlitaná fel a lehető legerélyesebben, hogy a villamos mü ebbeli kívánságának teyenek eleget. A telefonszereplőket és tűzoltókat nem kell féltetni, mert a posta- és táviridőigazgatóság, valamint a tűzoltó parancsnokság is a legpontosabban értesítik a villamos müvet minden egyes esetben. A villamos mü igazgatósága pedig minden esetben, melyről tudomása van, a leggyorsabban és legerélyesebben teszi meg a megfelelő intézkedéseket.

Végül hangsúlyozni kívánom, hogy intézkedéseket csak véletlen baleset elhárítására lehet tenni, de öngyilkossági szándékának kerestülvitelében senkit még a legmesszebb menő intézkedések árán sem tudnánk megakadályozni.

Belányi Imre,
igazgató.

* Közigazgatási ülés a városnál.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma csütörtökön, augusztus 4-én délután 3 órakor tartja rendes havi ülését. Már napok óta olyan hírek keringenek, hogy ez alkalommal tárgyalja a közigazgatási bizottság Szaplonszay Mihály miniszteri számvizsgáló, kiküldött miniszteri szakértő jelentését a városi pénztár vizsgálatáról. Akik erre a szenzációra vártak, csalódnak, mert a közigazgatási bizottság mai ülésén nem kerül elő a pénztár ügye. A törvényhatósági bizottság által kiküldött hármass bizottság elnöke: Rádl Oloa nincs is Nagyváradon. Különben a miniszteri kiküldött jelentéséről a városházán még mit sem tudnak.

* **Per a szikvizadó miatt.** Sok vitára adott alkalmat a múlt évben a szikvizadó bérlése. A város *Feldmann* Izidor előbbi bérlőnek adta ki a jobb hat évre szikvizadó szedés jogát, de a miniszter nem hagyta jóvá a közgyűlés határozatát, de *Feldmann* Izidor ragaszkodott a bérlőhöz s elmaradt haszon címén pert indított Nagyvárad városa ellen, 16.000 korona összegért. A keresetet a kir. törvényszék elutasította. A kir. ítélőtáblánál sem járt több szerencsével *Feldmann* Izidor, amennyiben itt is elutasították keresetével. Az indokolásban kimondja a tábla, hogy az ügylet nem volt még jogerős, mert a törvényhatóság határozatára jogokat nem lehet alapítani. A kormány pedig nem hagyta jóvá a törvényhatóság határozatát. Kár volt ezt a pert megindítani, mert a nem jogász közönség előtt is tisztában volt a dolog, hogy nem jogerős határozat alapján nem lehet a várostól ezeket kiereszokolni.

* **Harcászati cséllövészet Kardón.** A nagyvárad 4. honvéd gyalogezred legénysége augusztus hó 13-án, a közeli Kardó község határában harcászati cséllövészetet tart. Az érdekes gyakorlat reggel 6 órától délután 2 óráig megy végbe. *Békassy* ezredparancsnok erről átiratban értesítette B. harvármegye alispánját s felkérte, hogy a szükséges intézkedéseket rendelje el, nehogy szerencsétlenség történjen a gyakorlat alkalmából.

* **Igazítások a villamos művön.** A városi villamos műben bizonyos igazítások váltak szükségessé, melyek az üzem szolgáltatának felfüggesztését vonják maguk után a nappali idő bizonyos részében. A villamos mű igazgatója erről a dolgról az alábbi értesítést adta ki a fogyasztó közönséghez:

A villamos telepen jelenleg a Nicholson-cég azon munkálkodik, hogy egyes meg nem felelő és kifogásolt kazán és gép alkatrészeket kicserél. E célból a villamos mű kénytelen üzemét egy néhány napig, míg ezen munkálatok elkészülnek, a déli órákban fél egy órától fél két óráig beállítani. Az új gépalkatrészek bejártása az utolsó héten már két ízben okozott kisebb szerű üzemzavart ez esetekben azonban előreláthatólag ismétlődni nem fognak.

Augusztus közepéig az összes kicserélés és bejártási munkálatok el fognak készülni, addig is az itt-ott netalán előforduló rendetlenségeket a t. fogyasztó közönség szives elnézését kérjük.

Nagyvárad, 1904. augusztus hó 3-án.

Belányi Imre,
igazgató.

* **Rákóczi Ferencz szive.** II Rákóczi Ferencz szivét az ő végrendeletére értelmében Rodostóból Franciaországba, a Grosbois faluban lévő Camaldules-kolostorba vitték, ahol Rákóczi XIV. Lajos halála után néhány évet töltött a legnagyobb visszavonultságban. Most, hogy Rákóczi hamvait hazahozták, Raoul Chéland francia író, aki hosszabb ideig élt Magyarországon régi okmányok és rajzok alapján felkutatva azt a házat, melyben Rákóczi Grosboisban lakott, sőt megállapította azt a helyet is, ahová II. Rákóczi Ferencz szivét temették. Chéland a párisi nemzeti könyvtárban ráakadt a camaldulesi barátok latin nyelven írt annaleseire is, melyekben többször tétetik említés Rákóczi Ferenczről és a VIII. kötet 65. oldalán Rákóczi szivének a kolostorban való eltemetése is le van írva itt a többi között a következő olvashatók.

Ebben az urnában pihen a szive a legszentebb emlékezetű II. Rákóczi Ferencz-né. Erdély nagyfjedelmének, aki az isten csodálatos bölcsességéből és rendelkezéséből az élet különböző változásai után az urhoz megtéren, Rodostóban, az urnak 1735-ik évében, április 8-ikán, 59 éves korában.

Chéland most ezeken a nyomokon kutat, hogy megtalálja Rákóczi szivét vagy legalább azt az urnát, melyben azt elhelyezték.

* **Országosan körözik.** Ezelőtt négy hónappal *Makucz* Ernő zárda-lelkész főutcai lakásába betörték s a szekrények felfeszítése után egy drb 100 koronás bankjegyet, 2 drb aranyat és 3 pénztárczát elloptak. A betöréses lopással egy *Spielmann* Fülöp nevű gépészlakatos segédet gyanúsítanak. A kir. törvényszék alapos gyanu alapján országosan körözött *Spielmann* Fülöpöt, aki 54 éves zsidó vallású; különös ismertető jele: a jobb kezén Sp. F. betűk vannak tetoválva.

* **A nagygyakorlatok.** Az ideai nagy szárazságnak még haszna is lehet a szegény bakák részére. Megeshetik, hogy elmaradnak a próbaháborúk, a nagygyakorlatok. Az idén Csehországban akarták megtartani a manővereket, de az valószínűleg elmarad, a Csehország déli részén uralkodó nagy vízhiány miatt. A kutak és források annyira kiapadtak, hogy a katonaság vízzel való ellátása szinte lekérdőmentelen nehézséggel járna.

* **Határrendezés az Össi pusztán és Nagyvárad között.** A nagyvárad latin szert. káptalan tulajdonában Ossi-pusztán és Nagyvárad városa között határrendezési eljárás van folyamatban. A város nyugati részén mélyen betorkollik a pusztán egy része a város területébe s ezt akként óhatják közös akarattal rendezni, hogy egyenes vonalban ugyanolyan területet csatoljanak a pusztából a városhoz, amilyen területet a várostól nyerne a káptalan. A határrendezésre vonatkozólag a városi főmérnök már elkészítette a térképet. A városi tanács most utasította a főmérnököt, hogy töltsön ki az új határvonalat, azon czélból, hogy a helyszíni tárgyalásnál a bizottság tisztán lássa a mindkét részről az átbocsátandó területet.

* **Uj csendőrőrs.** A nagyvárad 3-ik csendőrőrszárnyparancsnokság értesítette a vármegye alispánját, hogy Robogány községben csendőrőrsöt létesítettek, amely tegnappelőtt, augusztus 1-én megkezdte működését.

* **Tiszt a vonat alatt.** Berlinből táviratozzák, hogy egy Peyscha nevű hadnagy az Ems felé robogó vonat ajtaján kibukott. A szerencsétlen tiszt fejét a szószeres értelmében leszelték a kerekek.

* **A hőség áldozata.** Berlinben szörnyű baleset ért egy kőművest. A harmadik emeleten dolgozott. A nagy melegben déltájfelé izegetett ebédre. De ekkor egyszer csak — kilepett a szabad levegőre. Velőtrázó jajkiáltása, majd tompa csappanás hallatszott s szegény borzasztóan összeroncsolt testtel terült el az utca közepén, sérüléseivel haldokolva szállították a kórházba, hol ki is szenvedett.

* **Lázroham áldozata.** Hinzó Ferencz gör. keleti kántortanító tegnappel vadászat közben hashártyagyulladásra kapott. Lázrohamában egyik tanítótárs szobájába ment, kinek vadászfegyverével f-jbelőtte magát. A házbeliek a lövés zajára beszaladtak a szobába, hol állott fővel nagy vértócsában találták meg a szerencsétlen embert. A gyorsan előhívott orvos már csak a halált konstataálta. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Hinzó Ferencz nagy lázrohamában, önkivülleti állapotban követte el az öngyilkosságot. A szerencsétlen ember hátrahagyott családjára iránt általános a részvét. A kir. ügyészszívét a hulla eltemetésére kiadta szükséges engedélyt.

* **Gazdátlan sonka.** Tegnap délután Oláh András Francia-sor 2. szám alatt levő lakásába egy gyanus kinézésű egyén állított be és egy jókora bugyrot helyezett lejtébe. A bugyorban két sonka, két füstölt oldal szalonna és egy kabát volt. A gyanus letét fülébe juttván a rendőrségnek, a bugyrot beltartalmával együtt elkobozták, a gyanus alakot pedig, aki kilétét nem tudja igazolni, sem pedig azt, hogy a sonkák és egyebek, hogy kerültek hozzá, igazolási zárr alá helyezték. A rendőrség ez uton

hivja fel a sonkák, szalonnák és kabát jogos tulajdonosát, hogy jelentkezék a rendőrség bünyügyi osztályánál.

x Olvasóink figyelmét felhívjuk *Guzmann Ferencz* bádógos-mester légszesz- és vízvezeték-szerelő lapunk mai számában közölt hirdetésére.

MULATSAG.

A réti népkör estélye.

A nagyvárad «Réti Népkör» ma csütörtökön este 8 órakor *Humoros estélyt* rendez saját helyiségében. (Szaniszló-utca, Ujházi-ház.) Az estély tiszta jövedelmét a könyvtár-alap javára fogják fordítani. Az elnökség nagyban buzgólkodott a siker érdekében s a «Szigligeti Színház» két kiváló tagját, *Krasznay* Andort és *Szathmáry* Árpádot is megnyerték közreműködésükül. Belső díj: 1 korona. Az estély műsora a következő:

A három pap, fiatal, idős, öreg. Előadja: *Szathmáry* Árpád. — Vig magánjelenés. Előadja: *Krasznay* Andor. — Megfigyeléseim az életből. Hogyan szaval a diák, tót, német, cigány, színésznövendék és a felsőbb iskola tanár előadása. — Magyar dalok. Enekl: * * * — Megy a juhász számaron. (A magyar és a tót által előadva.) Előadja: *Szathmáry* Árpád. — 5 perc szünet. — Első elemista felmondja a verset. Előadja: *Szathmáry* Árpád. — *Humoros jelenet.* Előadja: *Krasznay* Andor. — A szerelmes szakácané. Előadja: *Szathmáry* Árpád. — Magyar dalok. Enekl: * * * — Ballett.

TANUGY.

* **A nagyvárad kir. kath. jogakadémia almanachja.** Szokott érdekes és változatos tartalmával jelent meg az idén is a kir. kath. jogakadémia almanachja. A történelmi visszatekintés után a tanári kar névsorát közli; a nagyvárad kir. kath. jogakadémián működik e szerint hat rendes, két rendkívüli, három magántanár. — A tanév története című rovat közli a Dr *Bozóky* Alajos megnyitó beszédjét s dr *Fersz* Adolfnak annak idején nagy feltűnést keltett, hatalmas koncepcziójú, nagy tudásra valló értekezését «Liberalismus és ethika» címmel. Ritkán közöl főiskolai Almanach is ilyen tartalmas, kiváló értekezést. Erzsébet királyné emlékkönyvében dr *Szolcsányi* Hugó tartott magvas, emelkedett szellemű emlékbeszédet.

A beírt hallgatók száma volt az első félévben 226, a másodikban 188. Az első évbeliek közül magyar 175, német 1, szerb 1, oláh 49; román kath. 65, gör. kath. 28, gör. kel. 27, ág. ev. 1, ev. ref. 33, zsidó 65.

A tanárok üdvös működését mutatja a rendes tárgyakon kívül még tartott speciál-kollégiumok igen helyes megválasztása és a gazdag irodalmi működés. Ezek okozzák, hogy Nagyvárad — egy-két újabb sajtóalatt dekadens tünnettől eltekintve — ma is büszke lehet kir. kath. jogakadémiájára.

TAVIRATOK.

Elhunyt altábornagy.

Bécs, aug. 3. S. nrand altábornagy, a v. távezérség volt felügyelője elhunyt.

Nyomozás a merénylő ellen.

Budapest, aug. 3. (Saját tud. táv.) Pétervárról értesülünk: Plehwe gyilkosának kinyomozása céljából az állítólagos gyilkos fotografiáját szétküldötték.

Nagy tűzvész.

Kis-Jenő, aug. 3. (Saját tud. távj.) Egy közeli pusztán nagy tűz pusztított, melyet a szárazság és víz hiány miatt elfolytani még ez ideig nem tudtak. A kár jelentékeny.

A Balkánról.

Konstantinápoly, aug. 8. A porta ma a külföldi nagykövetségekhez köriratot intézett a melyben részletesen beszámol az utolsó napok eseményeiről és pedig arról, hogy egy örmény banda néhány támadást intézett a török csapatok ellen az erzerumi vilajetben, az orosz-török határ közelében és a musli szandzságban, miközben három falut felgyújtottak.

A Polhorai tűzvész.

Námesztó, aug. 3. A Polhora községben kitört tűzről következőket írják: A tűz jul. 30-án délben az egyik paraszt házban erős tüzelés következtében keletkezett és alig három óra leforgása alatt az óriási szélben és szárazságban a fékezhetetlen elem elpusztított 13 lakóházat melléképületeivel együtt. A tűz oltására két szomszédos község vonult ki és hogy a kár mégis oly óriási, az annak tulajdonítható, hogy a nagy szél szeszélyesen össze-vissza csapkodta a csóvát úgy, hogy félkilométernyi távolságban is gyúltak ki egyszerre házak és így magyarázható az, hogy a különben szétszórtan épült község elpusztulhatott. Bennégett egy öreg asszony ki az égő házból akarta menteni kis vagyonát az ijedség következtében meghalt egy gyermek és elpusztult számos marha. A kár meghaladja a 2000.000 koronát. A 78 ház leégése következtében 78 család lett hajléktalanná, mert ma a kis faházak helyeit csak egy hamuhalmaz mutatja.

NYILTTER.

A jó munka a legjobb reklám.

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminsnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszonnal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminsnál.

Miért mert megvett potom árért egy rakást.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminsnál

értékesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épület

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

82

— Sőt ötlöni fogok, ha meghallgatnak, — mondta Lestrade. — Először is megvallom: én azt hittem, hogy ennek a Stangersonnak része volt mr Drebbert meggyilkolásában. Mostani fölfedezésem azonban meggyőzött arról, hogy teljesen tévedtem. . . Tehát, amint mondom, azt hittem, hogy Stangerson tud a gyilkosságról s ezért mindenképp azt kutattam, hogy hová lett ez a titkár. Harmadikán este félkilencz tájban együtt látták őket az Euston-állomás peronján. Hajnali két órakor pedig Drebbert holtan találták a Brixton-uton. Azt kellett tehát kiderítenem, hogy mit művelt Stangerson félkilencz után s mi lett belőle később. Sürgönyöztem Liverpoolba a, a titkár személyleírásával és figyelmeztettem a rendőrséget, hogy ügyeljenek föl az amerikai hajókra. En magam pedig sorra átkutattam az Euston-állomás közelében fekvő fogadókat. . . Abból a föltevésből indultam ki, hogy ha Drebbert és titkára elváltak, ez az utóbbi természetesen az állomás közelében hál meg valahol, hogy másnap kora reggel ismét ott lehessen a vasuton.

— Valószínű, — jegyezte meg Holmes, — hogy már előbb megállapodtak valami közös találkozó helyben.

— Valóban, úgy is történt. Az egész tegnapi estét eredménytelen kereséssel töltöttem el. Ma reggel már korán kezdtem a kutatást s nyolcz órakor elvetődtem a Haliday-fogadóba, a kis György-utcában. Arra a kérdésemre, hogy nem lakik-e ott valami mr Stangerson, mindjárt igenlő feleletet kaptam.

— Bizonyára ön az a gentleman, akit ez az ur vár, — mondták. — Már másodnapja vár valakire.

— Es hol van most? — kérdeztem.

— Fönt van a szobában és alszik. Meghagyta, hogy kilencz órakor keltsék föl.

— En azonnal beszélni akarok vele, — feleltem.

— Azt hittem, — folytatta Lestrade, — hogyha hirtelen fölverem álmából és megjjeszem, talán elárul valamit megdöbbenésében. A házi szolgáló fölvezetett Stangerson szobájába, amely második emeleten volt és kis folyosóra nyílt. A szolgáló rámutatott az ajtóra, s már megfordult, hogy lemegy, mikor olyas valamit láttam, amire meghűlt bennem a vér, ámbár már husz év óta vagyok detektív. . . Az ajtó nyílás alól vékony két vér-szalagocskakanyargott a folyosóra, melynek egyik mélyedésében tócsába gyűlt. . . Fölkiáltottam, mire a szolgáló visszajött, s meglátván a vért, majd hogy el nem ájult. Az ajtó belülről volt bezárva, de ketten nekidőlünk és belöktük a vállunkkal. A szoba ablaka mellett hasra feküdt, hevert a hulla, csupaszon, csak a hálóging volt rajta. Már rég halott volt, mert a tagjai merevek és hidegek voltak. . . Mikor a hátára fordítottuk, a szolgáló rögtön ráismert, hogy ez az a gentleman, aki mr. Joseph Stangerson néven kivette a szobát. . . A halál oka mély szurás volt a test baloldalán, — a kés, vagy tőr bizonyosan a szívet érte. S most jön az eset legszörnyűbb részlete, mit gondolnak, mi volt a halott főölt?

Nekem minden szál hajam élére szökkent és a verejtek is kivert a borzalomtól, még mielőtt Sherlock Holmes felelt.

— Ez a szó van: »Rache«, vérrel fölírva a falon, — mondta Holmes.

— Ugy van, — felelte Lestrade rekedten s mind a négyen hallgattunk pár pillanatig

Az ismeretlen gyilkos tetteiben volt valami oly rendszeres kegyetlenség és megfoghatatlan iszonyatosság, hogy önkénytelenül borzadtam tőle. A csatátéren sohasem reszkettem úgy bensőleg, mint ebben a pillanatban.

— A gyilkost látták, — folytatta végre Lestrade. — Egy tejet hordó suhancz, aki kora reggel hajtattott arra, a fogadó kertje mellett el, mely a ház háta mögött fekszik. Es látta, hogy a hosszú létra, mely rendszeren a kertben hevert, föl volt támasztva egy második emeleti ablakhoz, amely nyitva volt. A suhancz többször visszafordult a kocsihoz és látta, hogy egy ember jön lefelé a lépcsőn, de oly nyugodtan, kegyelmesen és lassan jött le rajta, hogy a suhancz nem gyanakodott rá; azt hitte, hogy valami kőműves, vagy mázó, aki a rendszeren korábban fogott a munkához. Nekem elmondta, hogy a gyilkos, — mert csakis az lehetett! — magas, piros képtü ember volt és hosszú barna felső-kabátot viselt. Bizonyos hogy a gyilkosság után pár percig még a szobában maradt, mert a mosdó-tálcán véres vizet találtunk; abban mosta meg a kezét, a kését, vagy tőrét pedig, amely szintén véres volt, a lepedőbe törölte.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASÁG.

Határídők.

Budapest, aug. 3.

Buzaáprilisra	7.88
Buza október	7.86
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.300

Értéktőzsdé.

Budapest, aug. 3.

Osztrák hitel	686.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.
Rimamurányi	488.
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 3-án

Magyar aranyjárdék 4	118.75
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvényt	2.06
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék papirban	118.50
Osztrák járdék aranyban	.99
Osztrák korona járdék	1.58
Osztrák államsorsjegyek	16.05
Osztrák magyarban részvény	751.50
Magyar hitelbankrészvény	637.25
Osztrák hitelintézet részvény	631.75
Párisi vista	19
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.17
Németbirodalmi márka	289.80
Londoni vista	95
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

**Önállóan dolgozó
villamos szerelők
felvétetnek.**

Nagyvárad város
villamos műve.

Ma már közszükségleti cikk a megbízható pontossággal járó óra. Az ösmert valódi **Roskopf & Comp. patent** nickel órák azok, melyek igazán igen tartós megbízható járásuak, erős valódi nickel tokba ára csak 7 frt. 50 kr. Mivel pedig javítás nélkül hosszú ideig pontosan járnak, az által gyakori javítási költség takarítható meg.

Valódi „Omega“-órák, valamint másfajta arany-, ezüst- és nickel-órák; arany, ezüst ékszerek igen olcsón kaphatók:

Szilágy Géza

órák czégnél
NAGYVÁRAD, Szt.-László-tér.
(Fekete Sas-épület.)

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

1841—1904. sz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. foku iparhatóság közhírré teszi, hogy a Sajósy Ignác és Fia Szt. János utcai zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak folyó évi augusztus hó 8-ik napján reggel fél 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen elfognak adatni.

Ezen árverésről az érdekelt elzalogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételezései a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1904. évi július hó 12-én.

Papoleczy Ferencz,

842.

t. r. főkapitány.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stýlben, gazdag választékban, yár rban.

Szolid, szabott árak!

Guzmann Ferencz

bádogos-mester

Nagy-Körös-utca 8. sz. (Mertz-ház.)

Elvállal:

légszesz-, vízvezeték-berendezéseket, csatornázásokat.

Fürdőszobákat és angol closettek készítését.

Mindennemű

bádogos munkálatokhoz, terveket és költségvetéseket díjtalanul készítik.

Házak jókarban tartási vállalata.

Telephonszám: 448.

Vidéki szülők figyelmébe!

A nagyvárad középiskolai tanintézetek igazgatóságainak ellenőrzése alatt álló

Deák Otthon

(Internatus)

Nagyváradon

a főgymnáziumot, főreált, felső kereskedelmi iskolát és polgári iskolát látogató növendékek számára.

A kor igényeinek megfelelő modern berendezés, egészséges ellátás, a családi otthont minden tekintetben pótló czéltudatos bánásmód, gondos nevelés, szakszerű tanulmányi felügyelet. Mérsékelt díjazás.

Felvétel a nevelés alapossága és sikere érdekében csak korlátolt számban.

Részletes prospektusokat kívánatra készséggel küld

FÜRST S.,

okl. pedagógus, intézettulajdonos.

Minden iránybani felviszóságosítással készséggel szolgál: Nagyváradon

Sebő Imre, könyvkereskedő.

825.

Telephonszám: 276.

A

„Központi Takarékpénztár“ részvénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán Adorján EmH ház

Törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyújt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamattal mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyújtjuk, azonban a záloglevelet teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Dróga kamatozásu kölcsönök helyett olcsóbb kamatozásu kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyújtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyítvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár“ részvénytársaság.

A vásárló közönség

figyelmébe!

Óriási mennyiségű fehér és színes *batisztok, delainok* remek *grenadinok* és az annyira keresett *popltnokból* nagy raktár van. De különösen *valause* és *tüll csipkében*, továbbá minden *ruha díszítési* dolgokban mindenki által megdicsért szép összeválogatott raktár van.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház mellett

Az idény előre haladottsága miatt, **tavaszi és nyári** a *hazai, angol és franczia, szöveteimből* bámulatos olcsó árakért készítik a legujabb divatu **uri ruhákat.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

Hirdetmény.

A
„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság“
 (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
 elfogad betéteket könyvecskére és folyó
 számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
 összeg után fizet.
 Előnyös feltételek mellett leszámítol
 váltókat.
 Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.
 Értékpapírok, ékszerek és terményekre
 előleget ad.
 Nagyvárad, 1904. május hó.

897

AZ igazgatóság.

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványviz- és
 csemege-üzlete
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA
 Széchenyi-szállodával szemben.

Van szerencsém a t. cz. vevőkö-
 zönség figyelmébe ajánlani dusan fel-
 szerelt mindennemű festékárulmat, u. m.
PADLÓ FESTÉKEK
 Borostyánmáz 1 kg dobozban I-ső rendű 75 kr.
 „ „ „ „ II-ső „ 65 „
 Spirituszmaíz 1 „ „ I-ső „ 70 „
 „ „ „ „ II-ső „ 85 „

OLAJ FESTÉKEK
 Minden színben 1 kg dob. I-ső rendű 82 kr.
**Matt-, fényezett- és vas-
 butorok tisztítás-hoz**
**Bruniolinok, Spiritusz-
 lackok s Emallackok,**
 valamint
 Terpentin, Firnis, Copállak,
 Damárlack, Bőrlack, Vaslack
 stb.

Pormentesítő olaj
 1 kg. ára 30 kr.
 Helybeli megrendeléseket házhoz,
 vidéki megrendeléseket helybeli állo-
 máshoz díjtalanul szállítok. Szives meg-
 bizás mellett vagyok
 teljes tisztelettel
 577 **HAJNAL FERENCZ.**

Eiőpatataki gyógy- és borviz főfaktára.

Raffia, szőlőkötő fonal, ojtó-pamut, kékkő és kénpor.

Brébi „Olga“-gyógyforrás.

*Hazánk legjelesebb természetes gyógy kénes-sós-
 ásványvize.*

Gyógyezelokra használva megbecsülhetetlen u. m: gyomorhajoknál, arany-
 eres bántalmaknál, máj- és méh-bajoknál, czuznál, köszvényénél, csont-
 hártya- és csontbántalmaknál, nemi gyengéségnél s valamennyi nemi-
 bajoknál a leggyorsabb gyógyulást eredményezi.

Borral vegyítve a legkellemesebb és legélvezetesebb üdítő ital, kapható
 minden jobb fűszer kereskedésben és valamennyi előkelőbb vendéglőben.

Főraktár: **FRIEDL és JÖRÖS** cégénél Szt.-László-tér.

Kapható: **Hajnal Ferencz** Fő-utca és **Petrovay Sándor** Sztaroveszky-utcai fűszer-
 kereskedéseiben. Vendéglőkben: **Szauer** és **Dolgos** „BAZAR“-**Schüch József**
 „SZÉCHENYI“-**Czeglédy Sándor** Teleky-utca, **Karger Sándor** „HEGYALJAI“-**Leit-
 ner Ferencz** „KÉKMACSKA“-**Fülöp Katalin** „KISPIPA“-**Karner Gyula** „RIMA-
 NÓCZY“-**Szabó Gyula** Körös-utca és **Kecskeméty István** Lukács-György-utca

U j ü z l e t !

A legdivatosabb francia delainek, batisztok,
 legjobb mosó kartonok, 140 cztm. széles fekete és tegethof
 lüsterek, napernyők, legolcsóbban csak
Kertész Sándornál szerezhetők be,
 NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca, (Heimann Lipót és Társa céggel szemben.)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szolid és pontos kiszolgálás!

U j ü z l e t !

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Más vállalat miatt az üzlet teljesen feloszlik.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Az összes raktáron lévő árukat gyári áron alul is eladom. U. m: valódi tajtékpipák és szipkák, solingeni zsebkések
 és borotvák, esőernyők, sétatálcák, dohány, szivar- és pénzárccák, evőeszközök, tálcák, gyermekjátékok, harmoni-
 kák, sérvkötők, különlegességek és mindenféle keféaru, illatszerek, fapipák, francia-babák' iskolatáskák, pi-
 paszarak, fésűk, flóta, pikula, hegedűk és hegedű-vonók, és hurok, piaczi táskák, férfi ingek, lábravalók, kezelők,
 gallérok, nyakkendők és harisnyák, külf. kosarak, kézi, asztali és zsebtükrök, külf. szemüvegek stb. stb. Kitűnő
 Singer varrógépek mesés olcsó árban.

Csak rövid ideig